

Keskustan puheenjohtaja, pääministeri Juha Sipilä

Keskustan puoluevaltuusto 21.11.2015, Mikkeli

(muutosvarauksin)

Hyvät puoluevaltuuston jäsenet, keskustalaiset,

On pakko myöntää, että mielen täyttää huoli maamme ja koko Euroopan tulevaisuudesta. Olen istunut lukemattomia kertoja ja miettinyt, että teemmekö varmasti oikeita asioita ja oikeassa järjestyksessä. Tehtävä ei ole helppo, sillä Suomen uudistamista on lykätty liian pitkään. Nyt pitää säästää, uudistaa sekä hakea kasvun ja työllisyyden eväitä yhtä aikaa.

Hallitustaipaleen alussa emme ole saaneet apua ulkopuolelta: työmarkkinajärjestöt eivät kesällä neuvotelleet tosissaan, oppositio valitsi kaiken vastustamisen linjakseen, maailman ongelmat kuten maahanmuutto, pakolaisuus, terrorismi ja Lähi-idän ongelmat tulivat uudella voimalla syliimme. Kahdesta asiasta olen kuitenkin kiitollinen. Ensinnäkin lämmin kiitos teille kaikille keskustalaisille tuesta. Ilman sitä näitä päätöksiä ei olisi saatu aikaiseksi. Toiseksi haluan kiittää siitä, että hallituskumppanit ovat osoittautuneet luottamuksen arvoisiksi vaikeiden päätösten ketjussa. Olen ylpeä hallitukseni jokaisesta ministeristä.

Hallituksen visiossa Suomi vuonna 2025 on uudistuva, välittävä ja turvallinen maa, jossa jokainen meistä voi kokea olevansa tärkeä. Yhteiskunnassamme vallitsee luottamus.

Aloitan turvallisuudesta.

Viime päivien tapahtumat ovat osoittaneet, että tämä on iso tavoite. Viikko sitten terroristit murhasivat Pariisissa kylmäverisesti yli sata ihmistä. Tämä rikollinen teko järkytti koko Eurooppaa. Terroristit ehkä onnistuivat tavoitteessaan luoda Eurooppaan pelon ilmapiiri, mutta vain hetkeksi.

Pariisin tapahtumilla on nimittäin toinenkin seuraus, jota terroristit eivät tavoitelleet. Eurooppa on yhdistämässä voimansa puolustamaan omia arvojaan sekä vapaata ja avointa yhteiskuntaa. Emme anna pelon voittaa.

Terrorismin torjunnassa tarvitaan monia toimia alkaen eri maiden viranomaisten hyvästä yhteistyöstä, tiedustelun vahvistamisesta ja hyvästä poliisityöstä. Suomessakin meidän on arvioitava, onko oma lainsäädäntömme ajan tasalla.

Pariisin attentaatit olivat laaja ja monikansallinen tarkkaan suunniteltu rikollishanke. Terroristien raa'at ja häikäilemättömät iskut Pariisiin olivat toteutettu sellaisella järjestelmällisyydellä, että Ranskalla on perusteita puhua sodasta. Tarve etsiä ja paljastaa kenties ympäri Eurooppaa sijaitsevan verkoston jäsenet on polttava. Tällaista työtä ei minkään maan viranomaiset pysty tekemään yksin, vaan se vaatii täysin saumatonta yhteistyötä ja tietojenvaihtoa muiden jäsenmaiden viranomaisten kanssa.

Ranska on hyökkäyksen takia vedonnut Euroopan unionin perussopimusten keskinäistä avunantoa koskevaan kohtaan, jonka mukaan aseellisen hyökkäyksen kohteeksi joutunut jäsenmaa saa apua muilta jäsenmailta. Meillä on puhuttu paljon turvatakuuartiklan käytöstä. Vähemmälle huomiolle on jäänyt se tosiasia, että suuri osa jäsenmaista toimi jo ennen Ranskan presidentin muille osoittamaa pyyntöä artiklan mukaisella ja artiklan velvoittamalla tavalla.

Suomikin tarjosi heti apuaan. Emme tehneet sitä miettimällä artiklan numeroa, vaan koska koemme Ranskan kärsimyksen yhteiseksi ja tiedämme, että nyt todella tarvitaan syvää yhteistyötä kaikkien kesken.

Tee itse, mitä toivoisit itsellesikin tehtävän, on hyvä moraalinen ohjenuora tässäkin.

Oli luontevaa, että Ranska esitti virallisesti artiklan käyttöönottoa ja avunpyynnön. Se alleviivaa jokaiselle terrorismin olevan yhteinen ongelma. Unionin jäsenmaiden keskinäinen solidaarisuus ja yhteinen rintama ovat tärkeä viesti myös terroristeille, että rikos yhtä jäsenmaata kohtaan on rikos koko yhteisöä vastaan.

Unioni ja sen muut jäsenmaat ovat luonnollisin yhteistyöjoukko tällaisen uhan alla. Luonnollisempi kuin Nato. Unioni ja sen jäsenmaat voivat käyttää laajaa keinovalikoimaa diplomatiasta, talouspakotteista, poliisiyhteistyöstä aina tarvittaessa sotilaalliseen yhteistyöhön saakka. Juuri tällaista laajaa keinovalikoimaa tarvitsemme paljastaaksemme verkostoja, estääksemme niiden rahoitusta ja saadaksemme organisaatiot edesvastuuseen.

Suomessa artiklan ympäriltä käydään keskustelua siitä, millaisia turvatakuita artikla voisi meille antaa. Alleviivaan, että kyseessä ei ole sotilasliitolle tyyppinen turvatakuu eikä se missään tapauksessa muuta meidän ulko- ja turvallisuuspolitiikan peruslinjaa. Tässä on kyse auttamisvelvollisuudesta, jossa auttaja arvioi kulloisessakin tilassa apunsa luonteen.

Turvallisuutta ei rakenneta yksin. Olisi itsepetosta ajatella, että Suomi edistäisi omaa turvallisuuttaan parhaiten toimimalla yksin, tai pitäytymällä vain omaansa. Eivät tämän maailman uhkat ja ongelmat noudata rajoja. Ne hoidetaan yhdessä, tai sitten epäonnistumme kukin erikseen.

Oli sitten kyse terrorismin torjunnasta tai sotilaallisesta turvallisuudesta, niin Suomi tarvitsee kumppaneitaan. Sellaista yhteiskuntaa emme kykene rakentamaan, jossa terroriteot eivät ole mahdollisia. Emme voi eristäytyä. Jos uhraamme avoimen yhteiskuntamme, niin silloin terroristit ovat voittaneet.

Terrorismi on yksi syy pakolaiskriisiin. Miljoonia ihmisiä on liikkeellä. Suomi hoitaa pakolaiskriisiä niin kuin maamme laki ja kansainväliset sitoumuksemme edellyttävät, mutta emme ole olleet sinisilmäisiä.

Tutkimme jokaisen turvapaikkahakemuksen ja -hakijan erikseen. Suuri osa turvapaikanhakijoista pakenee sotaa ja vainoja ja he tarvitsevat turvapaikan. Oikeasti suojaa tarvitsevat saavat turvapaikan, muut saavat kielteisen päätöksen. On selvää, että näin suuressa kansainvaelluksessa on myös heitä, jotka eivät ole aidosti hädänalaisia.

Vastaanottokeskuksissa tunnelma on paikoin kiristynyt. Väkivaltaisuuksia on tapahtunut niin suomalaisten kuin turvapaikanhakijoiden toimesta keskuksissa ja niiden ulkopuolella. Kumpaakaan ei voi hyväksyä. Teemme kaiken mitä tarvitaan sisäisen turvallisuutemme ja yhteiskuntamme eheyden säilyttämiseksi.

Nyt meidän suomalaisten on löydettävä itsestämme perisuomalainen ominaisuus kääntää vaikeudet mahdollisuuksiksi. Kauhavan vastaanottokeskuksen ja sen johtajan Ilkka Peuran esimerkki on tässä vertaansa vailla. Kauhavan keskuksessa kaikilla turvapaikanhakijoilla on sekä vastuita, velvollisuuksia että oikeuksia. Lapset ja naiset huomioidaan ensin ja

kaikki ovat mukana talkoohengen mukaisesti. Koulukin on perustettu useita viikkoja sitten. Tällainen henki meidän on löydettävä itsestämme pakolaiskriisin hallitsemiseksi.

Hyvät keskustalaiset,

Viittaa jatkossa useasti puolueemme aatteelliseksi isäksi kutsuttuun Santeri Alkioon. Se johtuu siitä, että haluan tällä viestiä terveiseni myös nyt alkavalle puolueen periaateohjelmatyölle. Alkio kirjoitti lähes 100 vuotta sitten, että ”jos jonkun kansan kulutus on suurempi kuin tuotanto, menee sen talous rappiotilaa kohti”. Filosofian tohtori, edesmennyt Seppo Niemelä pohti Suomenmaassa viimeiseksi jääneessä kirjoituksessaan 23. kesäkuuta, mitä Alkio sanoisi hallitusohjelmasta.

Mitä tämä kaikki nyt tässä ajassa tarkoittaa ja edellyttää meiltä. Minulle Alkio on ennen kaikkea intohimoinen yhteiskunnan uudistaja. Noin seitsemän miljardin väestöstä vain noin sadalla miljoonalla on samanlainen hyvinvointilupaus kuin meillä suomalaisilla on. Tämä hallitus on nyt pelastamassa tätä ainutlaatuista yhteiskuntaa. Se tarkoittaa, että meidän on kohdattava tosiasiat tosiasioina. Tehdä eikä vain puhua. Meidän pitää säästää, tehdä rakenteellisia uudistuksia ja löytää kasvun eväitä. Alkiokin muistuttaisi siitä, että köyhän tärkein ystävä on tasapainossa oleva julkinen talous.

Hyvät ystävät,

Viime keskiviikkona kokoontui talousneuvosto ja aiheena oli, miksi Suomessa ja Suomeen ei investoida. Totesin siinä, että tämän pöydän äärellä istuvat voivat tehdä tämän eteen todella paljon. Meidän on nyt löydettävä ratkaisu, jolla kilpailukykyimme paranee ja pääsemme kasvun tielle.

Myös tässä yhteydessä viittaa Niemelän kirjoitukseen ja Alkioon. ”Alkion mukaan Saksassa yksikään liikemies tai teollisuussosialisti ei tee yhtään päätöstä miettimättä, miten se vaikuttaa Saksan etuun. Alkio korostaisi myös sitä, miten kokonaisuuden edun puolustaminen on ollut ja on tärkeä keskustan tehtävä silloin, kun hyvin rasvatut koneistot puhuvat kukin oman erityisen etunsa puolesta”.

Maassamme monet asiat ovat vielä hyvin. Maailman talousfoorumin arvion mukaan Suomi on maailman kahdeksanneksi kilpailukykyisin maa. Koulutusjärjestelmä on toiseksi paras ja julkinen hallinto maailman paras. Tästä huolimatta työttömyytemme kasvaa nopeinta vauhtia koko Euroopan unionin alueella. Maailman kahdeksanneksi kilpailukykyisimmästä

maasta on tullut Euroopan "sairas mies". Olemme menettäneet kyvyn reagoida talouden muutoksiin.

Talousfoorumin arvion mukaan Suomen työmarkkinamalli on vakava ongelma talouskehitykselle. Missään muussa maassa palkoista ei sovita yhtä keskitetysti kuin täällä. Vaikka olemme monessa kilpailukykykymittarissa kärkipäässä, tällä mittarilla olemme häntäpäässä reilun 140 maan joukossa.

Tuottavuuden kehittyminen on tärkein talouskasvun ajuri pitkällä aikavälillä. Meidän pitää kuitenkin myös pystyä turvaamaan kustannuskilpailukyymme. Ilman joustavuutta työmarkkinoilla pitkäaikaistyöttömyys lisääntyy, minkä seurauksena kasvu jää pysyvästi heikommaksi.

Suomen liittyessä euroalueeseen oli paljon puhetta työmarkkinoiden joustavoittamisesta vastaamaan rahaliiton olosuhteita. Paljon puhetta, mutta aivan liian vähän tekoja. Nyt joudumme kriisin keskellä samanaikaisesti sekä luomaan uusia järjestelmiä että parantamaan kustannuskilpailukykyämme.

Hallituksen keskeinen keino joustavimpien työmarkkinoiden luomiseksi on paikallisen sopimisen lisääminen. Paikallinen sopiminen ei tarkoita työehtojen heikennystä, vaan tarjoaa mahdollisuuden ottaa yrityksen tilanteen huomioon. Kysymys on sopimisesta, jossa sekä työnantajat että työntekijät yhdessä hakevat ratkaisua. Sopiminen edellyttää luottamusta osapuolten välillä. Tämän takaamiseksi henkilöstön asemaa yritysten päätöksenteossa on vahvistettava.

Kilpailukyvyn palauttaminen johtaa nopeutuvaan talouskasvuun. Talouskasvu on ehdoton edellytys paranevalle työllisyydelle. Paraneva työllisyys vähentää sosiaaliturvamenoja ja lisää verotuloja. Talouskasvun ja työllisyyden positiivinen kierre on välttämätöntä julkisen talouden tasapainottamiseksi. Pelkästään leikkaamalla se ei onnistu. Hallituksen tavoitteen mukaan velkaantuminen suhteessa BKT:hen taittuu vaalikauden loppuun mennessä.

Nyt on aika tunnustaa tosiasiat, nyt on aika sopia, nyt on aika laittaa kilpailukyvyn perusta kuntoon ja nyt on aika tehdä työmarkkinat joustavimmiksi. Työmarkkinajärjestöillä on näytönpaikka. Nyt on aika tehdä teko työttömän hyväksi. Aikaa on vähän, mutta tarpeeksi.

Hyvä keskustaväki,

Olimme marraskuun alkupuolella tilanteessa, missä näytti siltä, ettei hallitus pysty tekemään päätöstä sosiaali- ja terveystalouden uudistamisesta ja aluehallintoratkaisusta.

Ristiriitatilanteissa on löydettävä ratkaisu ja ratkaisu on haettava tavalla tai toisella. Aina ei tyyliä kerry, jos pitää päätösten saavuttamista ja etenemistä mielikuvien luomista tärkeämpänä.

Vuosikaudet olemme nähneet kyvyttömyyttä tehdä päätöksiä erityisesti näissä kysymyksissä. Nyt oli aika tehdä päätös. Päätös, joka veisi kohti hallituksen yhteistä tavoitetta – rakenteiden ja toimintatapojen muuttamista, jotta ihmiset saisivat jatkossakin laadukkaita palveluja ja julkisen talouden tasapainottamisessa päästäisiin eteenpäin.

Hyvät ystävät,

Suomeen perustetaan 18 itsehallintoaluetta. Haluan vielä korostaa selvyuden vuoksi, että ne perustuvat nykyiseen maakuntajakoon. Kaikki 18 itsehallintoaluetta järjestävät sosiaali- ja terveystaloutensa. Kolme itsehallintoaluetta järjestää sote-palvelut yhteistyössä toisen maakunnan kanssa tekemällä siitä yhteistyösopimuksen. Tämän johdosta sosiaali- ja terveystalouksissa on 15 alueellista kokonaisuutta.

Maakuntapohjainen kansanvaltainen aluehallinto on keskustan pitkäaikainen tavoite. Nyt se toteutuu.

Maakuntahallinnon siemenet kylvettiin puolueen ohjelmiin ensimmäisen kerran vuonna 1914. Silloin Maalaisliitto vaati ”edustavilla itsehallintoelimillä varustettujen niin sanottujen ylemmänasteisten kunnallisten yhdyskuntain luomista”.

Tavoite täsmentyi vuonna 1962 hyväksytyissä ohjelmissa, joissa puhuttiin ensimmäisen kerran maakuntaitsehallinnosta. Puolue ehdotti silloin maakunnille lakimääräisiksi itsehallinto-tehtäviksi mm. koululaitosta, seutusunnittelua, sairaalalaitosta ja sosiaalivakuutusta koskevia asioita.

Miksi keskusta on ajanut pitkään ja sitkeästi maakuntaitsehallintoa? Siksi, että uskomme, että tällainen uudistus antaa ihmisille mahdollisuuden päättää omista asioistaan, vahvistaa

demokratiaa, kannustaa hyödyntämään kunkin alueen omia vahvuuksia ja lisätä maakuntien elinvoimaa.

Olisi ollut järjetöntä luoda erilliset himmelit hoitamaan sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja aluehallintoa. Siksi oli välttämätöntä yhdistää uudistukset. Maakunnilla on nyt näytön paikka ja olen huomannut, että hallituksen päätös on saanut liikettä maakuntiin ja alueiden kehittämiseen. Muutos tapahtuu maakunnissa ja se on nyt teidän kaikkien käsissä. Siirrymme odottelun ja epävarmuuden ajasta tekemiseen. Viime keskiviikon eduskuntakeskustelun positiivisin viesti oli se, että oppositiokin on lähes yksimielisesti uudistusten peruslinjausten takana. Jokaisella alueella on yhdessä tekemisen aika.

Korostan vielä, että nyt päätetty linjaus toteuttaa myös sote-uudistuksen tärkeimmän tavoitteen. Se turvaa sosiaali- ja terveyspalvelut lähellä. Kolmen miljardin kestävyysvaje täyttyy. Sosiaali- ja terveyspalvelujen tuotannossa on tärkeää huomioida kolmas sektori ja erikokoiset yritykset. Kuntien rooli on jatkossakin merkittävä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on jatkossakin kuntien tärkeä tehtävä.

Hyvä puoluevaltuustoväki, ystävät

Politiikka on sitkeyslaji. Maakuntahallintotavoitteemme näkee päivän valon vuonna 2019. Aikaa sen toteuttamiseen meni.

Meillä ei ole varaa odotella noin pitkiä aikoja muiden uudistusten kanssa. Nyt on saatava asiat liikkeelle ja pantava suunnitelmat toimeen. Suomen asiat on saatava parempaan suuntaan. Periksi ei voi antaa. Meillä on valtakirja ja vastuu.

Haluan kannustaa teitä katsomaan myös tulevaan. Puheeni jälkeen tällä lavalla on seminaari, jossa pohditaan periaateohjelman tehtävää, puolueen arvoja ja sitä, millaisen ohjelman tarvitsemme 2020-luvulla.

Keskusta ja sen aatehistoria on yli satavuotias. Santeri Alkioon olen viitannut useasti puheessani. Hän ei ollut ainoa aatteen kehittäjä, mutta voi sanoa, että puolueen alkuaikojen selkeästi merkittävin vaikuttaja.

Alkio olisi varmaan mielissään, että se aate ja puolue, jota hän oli rakentamassa, on yhä elävä ja voimissaan. Eikä Santerilla olisi varmaan mitään sitäkään vastaa, että hänen ajatuksiaan sopivassa määrin puheissamme ja kirjoituksissamme viljelemme. Mutta siitä Santeri kovasti jyrähtäisi, jos henkisessä laiskuudessamme jäisimme vain toistelemaan hänen ajatuksiaan. Sellainen olisi jyrkästi alkioalaisen ajattelun vastaista.

Kuten jo aikaisemmin sanoin, Alkio on minulle ennen kaikkea yhteiskunnan intohimoinen uudistaja. Alkio vaatisi meiltä nytkin rohkeaa ja uudistavaa otetta. Alkio edellyttäisi meiltä ratkaisujen hakemista aikamme polttaviin kysymyksiin, ei vain ongelmien kuvailua ja toteamista. Visaisten ongelmien ratkaiseminen on suomalaisten ydinosaamista ja myös minun intohimoni. Olen ylpeä siitä ja samalla nöyrä sen edessä, että saamme uudistaa kohta 100-vuotiaan Suomen kuntoon Keskustan johdolla.